

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT***Kunnskaps- og integreringsministeren*

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/2301-

22. april 2021

Representantforslag 282 S (2020-2021) om et yrkesfagløft for verdiskaping

Fag- og yrkesopplæringen er et satsningsområde for regjeringen og videreføres med tiltak gjennom Utdanningsløftet og Meld. St. 21 (2020-2021) *Fullføringsreformen*. NHOs kompetansebarometer viser et stort behov for fagarbeidere, og beregninger fra SSB viser at vi kan komme til å mangle nesten 90 000 fagarbeidere om knappen femten år.

Representantene viser til at det har vært en positiv utvikling på flere områder innen fag- og yrkesopplæringen de siste årene. Det er regjeringen enig i, og vi er glade for at vi ser resultater av regjeringens satsinger. Flere søker seg til yrkesfag, flere får læreplass og flere fullfører og tar fagbrev. Regjeringen har satt i gang flere tiltak som har bidratt til denne utviklingen. Blant annet er lærlingtilskuddet økt, det er innført krav om bruk av lærlinger i offentlige anbud, innført merkeordning for godkjente lærebedrifter, målrettet strategi for å øke antallet lærlinger i offentlig sektor, ny tilbudsstruktur og nytt innhold i yrkesfagene, og økt utstyrsstipendet for elever på yrkesfag. Fra høsten 2020 ble den nye tilbudsstrukturen innført, og skolene tok i bruk nye læreplaner i fellesfag og programfag.

Men fortsatt faller for mange fra i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene, og fortsatt trengs flere læreplasser og flere tilpassede opplæringsløp. I Meld. St. 21. (2020-2021) *Fullføringsreformen* legges det til rette for at vi kan utdanne flere fagarbeidere. I tillegg til at det innføres en rett til opplæring fram til fullføring, vil regjeringen blant annet innføre en rett til å ta et nytt fagbrev (yrkesfaglig rekvalifisering), videreføre og styrke tiltak for flere læreplasser, tydeliggjøre forberedelse til læretiden som del av innholdet på vg2 og etablere sentre for fremragende yrkesfag. I Utdanningsløftet er det også flere tiltak rettet mot fag- og yrkesopplæringen for å motvirke ringvirkningene av koronapandemien.

Representantene har 17 forslag. Jeg har gruppert forslagene i åtte temaer og kommenterer hvert tema for seg.

Rådgivnings- og veiledningstjenesten og samarbeid skole-bedrift (forslag 1, 2 og 6)

God karriereveiledning er viktig slik at elevene får kvalifiserte råd om utdanningsvalg, jobbmuligheter og arbeidsmarked når de skal planlegge utdanningsløpet sitt. Det stiller store krav til karriereveiledningen i ungdomsskolen og i videregående opplæring. Elevene må få god informasjon om tilbudet på den enkelte skolen og i sitt fylke, og om hvilke tilbud som eventuelt er tilgjengelige digitalt fra andre skoler. I tillegg må elevene få utviklet kompetanse til å gjøre gode valg. For å sikre at elever i videregående opplæring har gode forutsetninger for å gjøre valg og håndtere fremtidige overganger i utdanning og arbeid, er både tilgangen til og kvaliteten på karriereveiledningstilbudet avgjørende. Karriereveiledning kan forebygge og motvirke feilvalg, omvalg og frafall. De som jobber med karriereveiledning i skolen, må ha tilstrekkelig og relevant kompetanse, slik at tilbudet kan få god kvalitet. Regjeringen vil derfor vurdere behovet for å videreutvikle utdannings- og videreutdanningstilbudene og se på hvordan slike tilbud kan gjøres mer tilgjengelig.

Kompetanse Norge har fra 2021 fått det faglige ansvaret for karriereveiledning i skolen og skal sette i gang et arbeid for å vurdere hvordan tilbudet kan videreutvikles. Regjeringen ønsker et mer helhetlig og samordnet karriereveiledningstilbud for de målgruppene som skal gjennomføre videregående opplæring. Et samarbeid mellom alle aktørene i fylket som tilbyr veiledning, vil være et steg på veien. Regjeringen ønsker at tilbudet skal bidra til å nå målet om at både unge og voksne velger å starte på og gjennomføre videregående opplæring. Denne samordningen kan gjøres på ulike måter regionalt, og regjeringen vil vurdere muligheten for å utprøve ulike måter for samordning.

Den nasjonale digitale karriereveiledningstjenesten, karriereveiledning.no, gir kvalitetssikret informasjon om utdanning og arbeid. Tjenesten gir befolkningen tilgang til profesjonell karriereveiledning blant annet gjennom chat og telefon. Tjenesten ble etablert i 2020 og er under utvikling. Regjeringen vil videreutvikle og styrke tjenesten.

I dag gjelder rådgivningsplikten i opplæringsloven for elever. Læringer har tradisjonelt vært en gruppe som i liten grad har hatt tilgang til karriereveiledning. Med etableringen av en digital karriereveiledningstjeneste for hele befolkningen og en fylkeskommunal plikt til å ha et tilbud til innbyggerne forventer regjeringen at flere får tilgang til karriereveiledning. Regjeringen vil også i oppfølgingen av opplæringslovutvalgets forslag vurdere å foreslå å gi læringer bedre tilgang til det som i loven kalles utdannings- og yrkesrådgivning.

Regjeringen legger fram en strategi for fagskolesektoren før sommeren. Formålet med strategien er å gjøre opp status for høyere yrkesfaglig utdanning siden fagskolemeldingen og peke på mål og retning for den videre utviklingen av høyere yrkesfaglig utdanning. Det er behov for å gjøre fagskoleutdanningen mer kjent, og regjeringen ønsker å synliggjøre fagskoleutdanning, blant annet gjennom Utdanning.no. Strategien og målet om å gjøre fagskolene mer kjent vil kunne bidra til å øke kunnskapen om fagskoleutdanning i rådgivningstjenestene.

Representantene foreslår å sørge for at det etableres en tettere kobling mellom avgivende skole og lærebedrift, også gjennom læretiden slik at opplæringen blir best mulig tilpasset arbeidslivets behov. Jeg er enig med representantene i at samarbeid mellom skoler og lærebedrifter er viktig for at opplæringen skal være mest mulig relevant og at overgangen til læretiden skal bli best mulig. Min erfaring og vurdering er at det i dag er et utstrakt samarbeid mellom de videregående skolene og det lokale næringslivet på flere områder. For eksempel er det ved Færder VGS et nært samarbeid gjennom hospiteringsordningen for faglærere, og om investeringer til skoleverkstedene slik at elevene får opplæring i samme utstyr som de vil

bruke i lærebedriften under læretiden. For at faget yrkesfaglig fordypning (YFF) skal fungere etter hensikten, er det avgjørende med utstrakt samarbeid mellom skoler og bedrifter. Gjennom YFF får elevene praksis i bedrift, og kan knytte kontakter med fremtidige lærebedrifter.

Meld. St. 21 (2020-2021) *Fullføringsreformen* har også tiltak som legger til grunn et nært samarbeid mellom videregående skoler, lærebedrifter og arbeidslivet. Blant annet er det et forslag om å tydeliggjøre forberedelse til læreplass som del av opplæringen i vg2. Gjennom opplæringen vil elevene få trening i det å søke læreplass, få forståelse av hva det innebærer å være lærling, og hva slags forventninger en arbeidsgiver vil ha. Bakgrunnen for tiltaket er at for en del elever er overgangen fra skole til læretiden utfordrende. For at denne opplæringen skal være relevant, er det avgjørende med et nært samarbeid mellom skoler og lærebedrifter. I tillegg står samarbeid og koordinering mellom videregående skoler, fagskoler, næringsliv, og aktuelle forskningsmiljø sentralt i regjeringens forslag om å etablere sentre for fremragende yrkesfag.

Rekrutteringsstipend og hospiteringsordning for yrkesfaglærere (forslag 3 og 5)

Som representantene skriver, har tiltaket der yrkesfaglærere hospiterer i arbeidslivet gitt positive resultater. Det samme har det såkalte rekrutteringsstipendet gjort. Fag- og yrkesopplæringen er avhengig av gode yrkesfaglærere. I strategien Yrkesfaglærerløftet (2015) inngår det en rekke tiltak for å rekruttere flere yrkesfaglærere og styrke kompetansen til de som allerede jobber i skolen.

For å stimulere til at flere kvalifiserer seg som yrkesfaglærere, kan fylkeskommunen søke om utdanningsstipend for ansatte i undervisningsstillinger som mangler godkjent lærerutdanning, og som vil ta praktisk pedagogisk utdanning for yrkesfag (PPUY) eller yrkesfaglærerutdanning (YFL). Fylkeskommunen kan også søke om rekrutteringsstipend for personer som ikke er ansatt i skolen, men som skoleeiere ønsker å rekruttere inn. Disse kan velge mellom en rekke videreutdanningstilbud innen yrkesfag. Søkere kan velge mellom stipendordning eller vikarordning.

I 2019 ble fylkeskommunene og videregående opplæring med i den nye ordning for kompetanseutvikling i skolen. Kompetanseutvikling i yrkesfagene er skilt ut i en egen ordning der midlene til kompetanseutvikling går direkte til fylkeskommunene. En sentral del av denne ordningen er muligheten for hospitering. Det gir lærere som underviser elever på yrkesfag, mulighet til å hospitere blant annet i bedrifter. Instruktører som jobber ute i lærebedriftene, kan hospitere i skolene for å bli bedre kjent med hvordan undervisningen foregår.

Fra 2021 er den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling i skolen omfattet av ny forskrift med felles retningslinjer for lokal kompetanseutvikling for barnehage og grunnopplæring. Retningslinjene skal bidra til tydelige målsettinger, roller og ansvar for disse ordningene. Vi har fastsatt egne retningslinjer for tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling for fag- og yrkesopplæringen som gjelder fra 2021. Ordningen gir fylkeskommunen statlige midler til å drive kompetanseutvikling lokalt. Slik ønsker vi å legge til rette for at fylkeskommunen samarbeider med relevante aktører lokalt i sitt fylke.

Hvordan fylkeskommunene organiserer og sikrer kompetanseutvikling i fag- og yrkesopplæringen vil variere etter lokale behov. Jeg mener derfor at fylkeskommunen og skolene selv er nærmest til å vurdere hvordan disse ressursene best kommer elevene og lærlingene til gode.

I Meld. St. 21 (2020-2021) *Fullføringsreformen* ønsker regjeringen å stimulere til kompetanseutvikling i fag- og yrkesopplæringen. Blant annet er det viktig at fylkeskommunene legger til rette for at hospiteringsordningen styrkes. For å sikre høy kompetanse i fag- og yrkesopplæringen er det også viktig at kompetanseutvikling rettet mot yrkesfagene fortsatt skal være en egen ordning.

Legge til rette for en mer praktisk og variert skolehverdag på ungdomstrinnet (forslag 4 og 12)

Fra høsten 2020 har skolene tatt i bruk det nye læreplanverket LK20/LK20S. Alle læreplaner for fag i grunnskolen og videregående opplæring er fornyet. De nye læreplanene vil gi elevene og lærerne mer tid til det viktigste i faget, og lære dem å bruke det de har lært i ulike sammenhenger. De skal få tid til å gå i dybden, reflektere og tenke kritisk rundt det de lærer. Flere fag blir også mer praktiske.

Representantene hevder at dagens ungdomsskole i stor grad er en forberedelse til en akademisk utdanning, og at skolen er blitt stadig mer teoretisk. Vi har undersøkelser som viser at det er en generell oppfatning at innføringen av Kunnskapsløftet i 2006 har bidratt til at grunnleggende ferdigheter og språk- og realfag har fått større oppmerksomhet, og mange har gitt uttrykk for at opplæringen i de praktiske og estetiske fagene er blitt mer teoretisk. Dette ønsker vi å gjøre noe med, og ett av målene med fagfornyelsen har vært at de nye læreplanene skal bidra til at elevene i grunnskolen får kunnskaper, ferdigheter og erfaring med innhold og arbeidsformer som avspeiler de mange retningene og mulighetene i videregående opplæring. Derfor har de nye læreplanene i flere fag fått en mer praktisk innretning og de legger bedre til rette for en utforskende praksis.

Regjeringen er opptatt av å følge opp intensjonene i fagfornyelsen, blant annet om en mer praktisk og variert skoledag. I prosjekt 3 av evalueringen av fagfornyelsen vil Universitetet i Oslo blant annet se på hvordan fagfornyelsen realiseres gjennom planlegging og gjennomføring av undervisning i spesifikke fag, med vekt på utforskende kompetanse, digital kompetanse og folkehelse og livsmestring.

Det er også innført et nytt valgfag på ungdomstrinnet, **praktisk håndverksfag**. Læreplanen i faget legger vekt på å utvikle elevenes håndverksferdigheter og at eleven skal lære å håndtere råvarer og materialer til ferdige produkter. Faget legger også til rette for drøfting av bærekraft i de ulike valgene elevene gjør i faget både når det gjelder prosess og produkt. I tillegg er det 15 andre valgfag, og en rekke av disse har en praktisk innretning. Det er opp til skolene å ta i bruk for eksempel lokalt arbeidsliv i undervisningen, og vi vet at mange skoler gjør det.

Fra høsten 2020 ble **arbeidslivsfag** introdusert som et alternativ til språkfagene på 8. og 9.trinn. Arbeidslivsfaget skal gi elevene som velger dette, praktisk erfaring med å løse arbeidsoppgaver i et arbeidsfellesskap.

Elever på 8.–10. årstrinn skal enten ha arbeidslivsfag, fremmedspråk eller fordypning i engelsk, norsk, samisk eller matematikk. Skoleeier skal tilby opplæring i fremmedspråk i minst ett språk, og opplæring i minst ett av i fagene norsk, engelsk, samisk eller matematikk ved hver skole. I tillegg kan skoleeier tilby arbeidslivsfaget. Når en elev har valgt enten arbeidslivsfag, fremmedspråk eller fordypning i engelsk, norsk, samisk eller matematikk, skal eleven normalt ha faget på hele ungdomstrinnet (jf. forskrift til opplæringsloven § 1-8 første ledd).

Først vil jeg påpeke at jeg på generelt grunnlag mener flerspråklighet er en viktig kompetanse både for den enkelte og for samfunnet. Det er derfor viktig at så mange elever som mulig får muligheten til lære et annet fremmedspråk i tillegg til engelsk. Det gjelder uavhengig av om de skal ta yrkesfag eller studieforberevende utdanningsprogram i videregående opplæring.

Det er ikke noe krav om å ha hatt 2. fremmedspråk på ungdomstrinnet for å komme inn på verken yrkesfaglige eller studieforberevende utdanningsprogram. Fremmedspråk er et fellesfag på de studieforberevende utdanningsprogrammene, men ikke på de yrkesfaglige. For elever som begynner på studieforberevende utdanningsprogram uten fremmedspråk på ungdomstrinnet, vil det bety at de må begynne med ett fremmedspråk i tillegg til engelsk. Det betyr at de vil få færre timer til valgfrie programfag. Dette gjelder ikke elever som er fritatt fra kravet om opplæring i fremmedspråk.

Så er jeg enig med representantene i at arbeidslivsfaget kan være et godt alternativ til fremmedspråk eller fordypningsfagene for en del elever på ungdomstrinnet. Faget kan både bidra til motivasjon og mestring og det kan være en medvirkende faktor til at disse elevene velger yrkesfag.

Arbeidslivsfaget er et fag hvor noen elever kan få arbeidspraksis, i stedet for å ta fremmedspråk eller annen faglig fordypning. Det er imidlertid slik at alle elevene på ungdomstrinnet skal ha faget utdanningsvalg i 110 timer fordelt over tre år. Utdanningsvalg er et sentralt fag for å bidra til å gjøre elevene i stand til å ta gode utdannings- og yrkesvalg. I dette faget er det mulig å kombinere undervisning på skolen med utprøving og praksis på en arbeidsplass. Med fagfornyelsen innførte regjeringen som nevnt også praktisk håndverksfag som ordinært valgfag.

Jeg mener vi må være forsiktige med å pålegge skoleeier og skolene å tilby for mange alternativer. Det er lokalt behov for en tilstrekkelig fleksibilitet i oppbyggingen av de valgbare tilbudene til elevene. Tilbudet må både tilpasses behovene i elevgruppen, lokale forhold og de ulike forutsetningene de har for å tilby kvalitativt gode alternativer. En ekstra styring slik representantene foreslår, vil kunne få utilsiktede konsekvenser. Mange skoler er for eksempel små og har få elever. En strammere regulering vil kunne bidra til begrensninger på andre områder. I tillegg har skolene allerede mulighet til å organisere arbeidslivspraksis i andre fag, jf. omtale av utdanningsvalg over. Jeg mener derfor at å imøtekomme dette forslaget både vil være unødvendig og feil styring av det lokale handlingsrommet.

Nye yrkesfagmodeller, Steigenmodellen (forslag 7)

Jeg er opptatt av at flere ungdommer skal få mulighet til å fullføre videregående opplæring. Det er derfor viktig med forskjellige virkemidler og flere tilpassende opplæringsløp for elever og lærlinger, og på den måten bidra til at flere fullfører. Steigenmodellen som representantene beskriver, er eksempel på et slikt virkemiddel.

Hovedmodellen for opplæring på yrkesfag er to år i skole etterfulgt av to år som lærling i bedrift (2+2-modellen). Det finnes flere alternativer til denne modellen. Steigenmodellen er ett eksempel, der ungdommen tegner lærekontrakt ved oppstart og lærebedriften tar ansvar for en større del av opplæringen i faget enn det som følger av læreplanverket (0+4-modellen). Et annet eksempel er vekslingsmodellen, der elever veksler mellom opplæring i skole og bedrift gjennom hele opplæringsløpet. Her skjer opplæringen i en annen rekkefølge enn det som følger av læreplanverket.

Dagens regelverk åpner for ulike måter å organisere opplæringen på. Det betyr at fylkeskommunene står fritt til å tilrettelegge for ulike opplæringsmodeller, slik blant annet Nordland fylkeskommune gjør. Jeg er også kjent med at 0+4-modellen er i bruk i alle fylkeskommuner, og at flere fylkeskommuner tilbyr ulike former for vekslingsmodeller. Jeg mener også her at å imøtekomme dette forslaget vil være å og gå for langt inn i det lokale handlingsrommet.

Utstyrssituasjonen i videregående opplæring (forslag 9, 10, 16 og 17)

Tilgang til oppdatert og relevant utstyr for elever og lærlinger i fag- og yrkesopplæringen er grunnleggende for at opplæringen skal være mest mulig relevant og av god kvalitet. Dette vil gi bedre forutsetninger for både læretid og deltagelse i arbeidslivet. Med utstyr i videregående opplæring mener jeg relevant utstyr som skal til for at undervisningen skal være i tråd med kompetansemålene i læreplanene. Dette er tyngre utstyr som hovedsakelig er på skolene, men som også kan være i bedriftene.

En kartlegging av utstyrssituasjonen i videregående skoler fra 2016 viser at den i all hovedsak er vurdert som god, og særlig av skolene og fylkeskommunene. Representanter fra arbeidslivet er noe mer forbeholdne i sin vurdering, men også her er hovedoppfatningen at skolene har tilgang på nødvendig utstyr. Samtidig er det forskjeller mellom skoler og fylkeskommuner i hvilken grad utstyrssituasjonen vurderes som tilstrekkelig. Det kommer også frem at lokalt næringsliv spiller en sentral rolle når skolens egen utstyrssituasjon er mindre tilfredsstillende. Skoler samarbeider også seg imellom om deling av utstyr, noe kartleggingen antyder har en positiv effekt på utstyrssituasjonen. Det ligger også et potensial for mer samarbeid mellom skoler og lærebedrifter om bruk av utstyr i opplæringen. Kartleggingen identifiserer utstyrstunge utdanningsprogram på vg1 og programområder med et særlig behov for nytt utstyr og investeringer.

I medlemsundersøkelsen til Utdanningsforbundet i 2020 melder også en del lærere at elever mangler nødvendig utstyr i opplæringen, og at det er et visst behov for kompetanseheving knyttet til bruk og vedlikehold av utstyret.

Regjeringen ønsker en bærekraftig og langsiktig finansiering av utstyrssituasjonen for de yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Derfor utvikles det modeller for finansiering av utstyr i videregående skoler, som skal bidra til oppdatert og kvalitetssikret utstyr i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Det vil gjennom et forskningsprosjekt prøves ut og testes ulike modeller som utstyrssamarbeid og spleiselag mellom stat, fylkeskommune og næringsliv. Det er bevilget 65 millioner kroner til dette prosjektet, hvor det meste skal finansiere utstyr i utvalgte fylkeskommuner. Høsten 2020 opprettet Utdanningsdirektoratet en arbeidsgruppe i samarbeid med Samarbeidsrådet for yrkesopplæringen (SRY), hvor NHO, LO, Utdanningsforbundet og fylkeskommunene er representert. Arbeidsgruppa skal blant annet utarbeide de ulike modellene som det skal forskes på. Modellene skal evalueres for å finne ut hvilke modeller som er bærekraftige og som gir den beste utstyrssituasjonen.

Utstyrsstipendet i fag- og yrkesopplæringen (forslag 14)

Elever i fag- og yrkesopplæringen har utgifter knyttet til nødvendig utstyr for å ta del i opplæringen. Stipendet som elever får fra Lånekassen til å dekke det nødvendige utstyret har for mange elever ikke samsvart så godt med de reelle utgiftene. Så er det også slik at stipendet er ment å bidra til å dekke utgifter, ikke nødvendigvis dekke dem fullt ut. Fra høsten 2020 ble utstyrsstipendet for elever i videregående opplæring økt med 25 millioner kroner for

at det skulle bli bedre samsvar mellom stipendet og elevenes utgifter til utstyr. Endringene ble gjort blant annet på bakgrunn av en kartleggingsrapport fra Rambøll, som så på samsvaret mellom stipendsatser og reelle utgifter.

Endringen i utstyrsstipendordningen fra og med inneværende undervisningsår førte til et markant løft i stipendsatsen for flere av de dyrere yrkesfaglige utdanningsprogrammene, som for eksempel bygg- og anleggsteknikk.

Sørge for fortsatt økning av lærlingtilskuddet og fjerning av arbeidsgiveravgiften på lærlingeplasser (forslag 13 og 15)

Lærlingstilskuddet som i dag er på 167 407 kroner per lærling, er økt med nær 26 000 kroner per kontrakt siden 2013. Til sammenlikning ble tilskuddet bare prisjustert under forrige regjering. Tilskuddet nærmer seg nå de korrigerede brutto driftsutgiftene per elev på yrkesfaglige utdanningsprogram, som var om lag 180 000 kroner i 2019 (i 2021-kroner).

Som del av Utdanningsløftet og for å motvirke ringvirkningene av koronapandemien, er lærlingtilskuddet midlertidig økt med 170 mill. kroner både høsten 2020 og våren 2021. Dette har gitt en økning på 8 500 kroner per kontrakt totalt for høsten 2020 og våren 2021.

Arbeidsgiveravgiften for lærlinger.

Regelverket om arbeidsgiveravgift ligger under Finansdepartementet. Provenytapet ved å fjerne arbeidsgiveravgiften for lærlinger er av Finansdepartementet anslått til over 1,5 mrd. kroner i året.

Arbeidsgiveravgiften er geografisk differensiert (DA-ordningen). Den indirekte støtten gjennom å redusere arbeidsgiveravgift for lærlinger vil derfor bli forskjellig avhengig av hvor bedriften er lokalisert. Eksempelvis ville bedrifter i sone 5 (tiltakssonen i Troms og Finnmark) ikke ha noen gevinst av at arbeidsgiveravgiften for lærlinger fjernes fordi det ikke betales arbeidsgiveravgift i denne sonen.

DA-ordningen innebærer statsstøtte og er godkjent av ESA. Et unntak fra arbeidsgiveravgiften for lærlinger vil være et unntak fra de generelle satsene for arbeidsgiveravgift og vil kreve en ny notifikasjonsprosess mot ESA. ESAs aksept av reduserte satser er basert på regionalstøtteregelverket i EØS og de geografiske hensyn som ligger bak dette. Dersom man også åpner for annen type differensiering, f.eks. ut fra hvilken type arbeidstaker avgiften knytter seg til, kan man risikere at det stilles spørsmål ved DA-ordningen som sådan.

Man bør videre være forsiktig med å innføre en ny ordning i skattesystemet for å ivareta samme hensyn som dagens tilskudd for bedrifter som ansetter lærlinger (lærlingstilskuddet), ivaretar. En ordning med fritak for arbeidsgiveravgift for en bestemt type arbeidstakere (lærlinger) vil komplisere et allerede komplisert regelverk, få administrative og systemtekniske konsekvenser som vil kunne være krevende å gjennomføre for Skatteetaten og ville også krevet endringer i arbeidsgiveres lønns- og regnskapssystemer.

Krav om bestått grunnskole for å starte på videregående skole (forslag 11)

Representantene ber regjeringen innføre adgangskrav og minstekrav til karakterer i enkelte fag for å starte videregående opplæring. Jeg mener tiltak og regler som holder folk tilbake i

utdanningssystemet kan ha negative konsekvenser for ungdommen og føre til utenforskap, og bør brukes med forsiktighet. For å få en varig tilknytning til det norske arbeidslivet er det en forutsetning med kompetanse fra videregående opplæring.

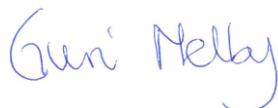
I stedet for å innføre adgangskrav slik representantene foreslår, mener jeg det er viktig at elever som ikke er tilstrekkelig faglig forberedt til videregående opplæring får den tilretteleggingen og støtten de trenger for å kunne mestre fagene. Derfor har vi foreslått flere tiltak i I Meld. St. 21 (2020-2021) *Fullføringsreformen*, som skal gjøre videregående opplæring bedre rustet til å hjelpe både disse elevene og elever som trenger annen støtte til å fullføre på grunn av utenomfaglige forhold.

For det første vil utvidelsen av retten til videregående opplæring innebære at flere elever skal få muligheten til å gå mer tilpassede og fleksible opplæringsløp. Elever som har utfordringer i ett eller flere fag skal få muligheten til å bruke lenger tid, slik at de kan få bedre muligheter til å lykkes i fagene. I tillegg vil vi vurdere å foreslå en plikt for fylkeskommunene til å jobbe systematisk og forebyggende med elever som står i fare for ikke å bestå fag. På samme måte som det er avgjørende å sette inn innsatsen tidlig i grunnskoleløpet, må vi gripe inn tidlig overfor elever som sliter i videregående opplæring. Med en slik plikt vil det bli tydeligere at fylkeskommunene må gjøre det som er nødvendig for at elevene skal kunne få utbytte av opplæringen, uavhengig av årsaken til at de henger etter. Det vil også tydeliggjøre at skolene skal sette inn tiltak allerede fra første stund. Elever som likevel ikke består, skal ikke lenger være overlatt til seg selv, men skal med utvidet rett få mer opplæring i faget. For elever som har innvandret til Norge sent i skoleløpet, kan det være hensiktsmessig å få mer opplæring i både fag og språk før de starter på de ordinære opplæringsløpene. Derfor har regjeringen sagt at vi vil vurdere en fylkeskommunal plikt til å tilby et overgangstilbud for disse elevene. Tilbudet skal gi elevene bedre forutsetninger til å fullføre og bestå videregående opplæring.

I tillegg vil vi også vurdere en utprøving av en modell med innføringsfag i matematikk, norsk, samisk og engelsk, som foreslått av Lied-utvalget. Regjeringen mener at vi må ha mer kunnskap før dette kan bli en nasjonal ordning, og der skal noen fylkeskommuner få tilby innføringsfag til elever som ønsker det. Innføringsfagene er beregnet på elever som ikke har tilstrekkelig faglig grunnlag ved oppstart i videregående opplæring.

Til slutt vil jeg understreke at frafall i videregående opplæring er et komplekst problem, som gjerne har mange ulike årsaker. Elever som har svakt faglig grunnlag fra grunnskolen, har også i en del tilfeller andre tilleggsutfordringer som gjør det vanskelig å lære og nå sitt potensial. Derfor er det viktig at vi også vurderer andre tiltak enn de som retter seg spesifikt mot det faglige. I Meld. St. 21 (2020-2021) *Fullføringsreformen* sier vi blant annet at vi vil vurdere en plikt for samarbeid om overgangen mellom grunnskolen og videregående opplæring, en plikt til å følge opp elever med fravær og at vi vil videreutvikle praksisbrev- og lærekandidatordningen i lys av ny fullføringsrett. Dette er tiltak som også kan bidra til at elever med svakt faglig grunnlag fra grunnskolen får bedre muligheter til å fullføre i fremtiden.

Med hilsen

Guri Melby

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur